

13.12.2016

KESKUSTAN PERHEPAKETTI

Keskustan tavoitteet perhevapaajärjestelmän uudistamiseksi

PERHEVAPAIEN UUDISTUS

Keskusta kannattaa perhevapaajärjestelmän uudistamista. Todellinen mahdollisuus tähän avautuu vaalikaudella 2019 – 2023. Yksittäisiin, kustannuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin on toki valmius jo tällä vaalikaudella. Kuluva vaalikausi on kuitenkin välttämätöntä käyttää uuden mallin ja sen rahoituksen laajapohjaiseen ja huolelliseen valmisteluun.

Ratkaisuja tehtäessä on tärkeää hahmottaa riittävän hyvin pienten lasten perheiden yhteiskunnallisen tuen kokonaisuus. Verrattaessa omaa malliamme kansainvälisiin esimerkkeihin on tarkasteltava yhtä lailla tulonsiirtoja kuin palvelujärjestelmiäkin. Työn taustaksi tarvitaan laadukas ja laaja tutkimustyö, joka huomioi myös suomalaisten perheiden toiveet ja moninaisuuden.

Kannatamme uudistusta, jonka lähtökohtana ovat pidemmät ansiosidonnainen tuloon perustuvat vanhempainvapaajaksot. Näin ollen esitys ei ole kustannusneutraali, vaan edellyttää mallin kolmikantaisen rahoituksen perusteellista valmistelua.

SIPILÄN HALLITUKSEN PERHEPOLITIIKAN PAINOPISTEET

Nykyisellä hallituskaudella perhepolitiikan painopiste on perheiden palvelujärjestelmän parantamisessa kärkihankepanoksina. Tavoite on tarjota lapsille nuorille ja perheille oikea-aikaista ja tarpeen mukaista tukea niin että korjaavien palveluiden, kuten lasten kodin ulkopuolelle sijoitusten tarve vähenee. Palveluita uudistetaan lapsi- ja perhelähtöisiksi niin että koulu, varhaiskasvatus ja sote-palvelut toimivat sujuvasti yhdessä kotien ja lasten tukena. Monissa kunnissa tässä on onnistuttu – nyt tavoite on levittää hyvät käytännöt koko maahan osana maakunta- ja sote-uudistusta. Lapsen huolto- ja tapaamislakia uudistetaan tukemaan vanhemmuuden

jatkuvuutta myös erolanteissa. Lisäksi hallitus tuo lapsivaikutusten arvioinnin osaksi päätöksentekoa.

Sipilän hallituksen merkittävin perheitä koskettava päätös on parantaa vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten tasaamista ja edistää siten naisten tasa-arvoisempaa kohtelua ja työllistymistä. Äidin työnantajat ovat oikeutettuja jatkossa 2500 euron kertakorvaukseen, jolla kevennetään mm. äitiysvapaan aikaisen sijaisen palkkaamisesta aiheutuvia kustannuspaineita.

KESKUSTAN RAAMI PAREMMAKSI PERHEVAPAAJÄRJESTELMÄKSI

TAVOITTEET

- Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen
- Järjestelmän selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen sekä ennakoitavuus perheiden näkökulmasta
- Kannustaminen perheellistymiseen ja syntyvyyden alenemisen pysäyttäminen; perheiden oman lapsilukutoiveen toteutumisen tukeminen
- Isien vanhemmuuden tukeminen ja vanhempainvapaiden käytön lisääminen
- Perheiden oman valinnanvapauden vahvistaminen ja sen myötä perheiden erilaisuuden ja monimuotoisuuden huomioiminen
- Perheen yhdessä vietetyn ajan ja parisuhteen tukeminen
- Lasten ja perheiden yhdenvertaisuuden edistäminen
- Yhden vanhemman perheiden aseman tasavertaisuuden edistäminen
- Sukupuolten tasa-arvon parantaminen
- Perheen ja työn joustavampi yhteensovittaminen
- Järjestelmän taloudellisen kantokyvyn varmistaminen kolmikantaisella maksupohjalla

PERHEIDEN TUET EUROINA, NYKYTILA

(TAE2017 ja Kelan tilastojulkaisu 2014, vanhempainpäivärahojen toteuma 2015)

• Vanhempainpäivärahat	1120 ME, joista
- minimipäivärahat valtio	47,5ME
- ansiosidonnaiset vanhempainpäivärahat vakuutusperustaisesti	
• työnantajat	767ME (71,5 %)
• työntekijät	305,5ME (28,5 %)
• valtio	1 ME (n. 0,1 %)
• Kotihoidon tuki	309 ME
• Yksityisen hoidon tuki	36 ME
• Joustava hoitoraha	16,2 ME
• Osittainen hoitoraha	9,6 ME
• Kuntakohtaiset lisät, jotka maksetaan KELAn kautta	92 ME
• Lapsilisät	1360 ME
• Äitiysavustus (äitiyspakkaus tai rahallinen korvaus)	10 ME
• Elatustuki	213 ME
• Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä	12ME

KESKUSTAN LYHYEN AIKAVÄLIN TAVOITTEET KULUVALLE VAALIKAUDELLE 2015-2019

1. **Selvitystyö käyntiin perhe-etuuksien laajasta uudistuksesta.**
2. **Opintotukeen palautetaan huoltajakorotus** mahdollistamaan nykyistä paremmin opintojen aikaista perheellistymistä. Opintotuen kokonaisuuteen tehdyt muutokset edellyttävät opiskelijaperheiden taloudellisen toimeentulon vahvistamista huoltajakorotuksella.
3. **Äitiyspäivärahaikauden alkamisajankohdan joustavoittaminen.** Äitiysvapaalle voisi halutessaan jäädä nykyistä lähempänä synnytyksen laskettua aikaa äidin voinnin niin sallissa. (Linjattu selvitettäväksi Sipilän hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa)
4. **Perheiden monimuotoisuuden tunnistaminen osana vanhempainvapaaajärjestelmää.** Vanhempainvapaaajärjestelmää kehitetään edelleen lapsen edun ja erilaisten perheiden tukemisen näkökulmista. Tätä muutosta tukee eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden lausuma. (HE 232/2016)
5. **Osa-aikatyön on oltava todellinen vaihtoehto.** On/Off –työelämästä on päästävä eroon. Nykyinen joustava hoitoraha on alikäytetty tukimuoto. Joustava hoitoraha on saatava aktiivisempaan käyttöön ja mahdollistettava työntekijöille oikeus päättää, miten he haluavat toteuttaa lyhennetyn työajan ja joustavan hoitorahan yhdistelmän.
6. **Osa-aikatyön tueksi päivähoidon laskutusjärjestelmä on kehitettävä pikaisella aikataululla tuntiperusteiseksi** esimerkiksi digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen. Kuntakentältä on tästä jo hyviä kokemuksia.

Hallinnollisia asioita:

7. Perhevapaan ja maksujen **käsitteitä on selkeytettävä.** Etuuksien hakemista on selkeytettävä ja etuus- ja vapaa-anomuksissa on **hyödynnettävä digitaalisatiota nykyistä enemmän.**
8. **Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistusta on jatkettava.** Osana valmistelua tulee arvioida henkilöstön työnkuvat. Perhepäivähoidon ja sen kaltaisen hoidon edellytykset turvataan. Avoimia varhaiskasvatuspalveluja, jotka tukevat lapsen kasvua ja kehitystä kotihoidon rinnalla, on kehitettävä edelleen osana varhaiskasvatuspalvelujen kokonaisuutta.
9. **Luottamushenkilöiden perhevapaat turvattava.** Lainsäädäntöä on muutettava siten, että luottamustehtävien hoitoa ei tulkita vanhempainvapaan aikana ansiotyöksi, eikä se vaikuta siten vanhempainpäivärahojen määrään.
10. Hallituksen kärkihankkeen osa **paremmasta perheen ja työn yhteensovittamisesta otetaan Sipilän hallituksen agendalle nykyistä voimakkaammin** ja tarkastellaan hyviä käytäntöjä, joita valtionhallinto ja muut julkiset työnantajat voisivat ottaa käyttöön näyttäen esimerkkiä perheystävällisistä työpaikoista.

PERHEVAPAAUUDISTUKSEN PITKÄN AIKAVÄLIN PÄÄPERIAATTEET – JOUSTAVUUTTA JA VALINNANVAPAUTTA

1. **Tavoitteemme on alle 2-vuotiaan lapsen kotihoidon parempi mahdollistaminen molemmille vanhemmille.** Tämä on mahdollista pidentämällä vakuutusperustaista vanhempainvapaakautta ja muuttamalla kotihoidontuen rakennetta.
2. Vakuutusperustaisen vanhempainvapaakauden pidentäminen tulisi toteuttaa siten, että **sekä vanhempien vapaasti valittavissa olevaa sekä isille kiintiöityä kautta pidentään.** Pelkästään äidille osoitetun kauden pituus (4,2 kk) säilyisi nykyisellään.
3. **Vanhempainvapaakauden ja lapsen 2 ikävuoden väliin jäävälle ajalle tarvitaan nykyistä euromäärää korotetumpi kotihoidon tuki.** Yli 2-vuotiaiden kotihoidossa olevien lasten osalta kotihoidon tuki porrastuisi nykyistä pienemmäksi 3 ikävuoteen mennessä. Oikeus kotihoidontukeen jatkuisi kuitenkin kolmeen ikävuoteen asti. Uudistus kohdentaisi kotihoidon tuen etuuden valtaosaltaan 1 ja 2 ikävuoden välille, jolloin vanhemmat nykyiselläänkin käyttävät eniten kotihoidontukea. 2 ja 3 ikävuoden välissä olevien lasten kotihoidontuen olevalle vanhemmalle, joilla ei ole työtä, johon palata, kohdennetaan erityistä työllistymiseen liittyvää tukea.
4. **Perhevapaiden käyttöajan pidentäminen ja yksinkertaistetumpi käyttökertojen jaksotus.** Nykyisestä vanhempainvapaiden käyttökertamäärärajoitteesta luopuminen ja käyttöajan pidentäminen siihen asti kun lapsi on 8 vuotta.
5. **Perheiden yhdessä kotona viettämisen ajan parempi mahdollistaminen.** Nykyisen yhteisten 18 päivän sijaan koko vapaasti jaettavissa oleva vanhempainvapaakausi olisi mahdollista halutessaan viettää yhtäaikaisesti kotona joko kokonaan tai osittain – tällöin perhevapaan ajallinen kesto luonnollisesti juoksisi tuplana siihen verrattuna, että yksi vanhempi käyttäisi kaikki jaettavissa olevat vanhempainvapaapäivät. Tällä muutoksella halutaan tukea perheen arjen sujuvuutta pikkulapsivaiheessa, erityistä hoivaa vaativan lapsen vanhempia, parisuhdetta ja toisaalta lapsiluvun kasvaessa sisarusten hoitoa.
6. **Vanhempainvapaan bonusosuus lisäpäivinä** niille perheille, joissa vanhempainvapaat on jaettu suhteellisen tasaisesti molempien vanhempien kesken.
7. **Vahvistetaan erityisesti pienituloisimpien perheiden mahdollisuuksia käyttää varhaiskasvatuspalveluita.** Lapsiperheiden taloudellinen tukeminen voi tapahtua joko varhaiskasvatusmaksujen alentamisen tai verotuksen keventämisen kautta. Toimien tulee kannustaa erityisesti pienituloisia ottamaan vastaan työtä ja parantaa lapsiperheiden ostovoimaa.
8. **Yhden vanhemman perheessä puuttuvalle toiselle vanhemmalle korvamerkityn vapaan käyttö mahdollistettava sujuvasti.** Yhden vanhemman perheessä myös vapaasti jaettavissa olevasta tuloperustaisesta vanhempainvapaajaksosta osa ajasta on voitava osoittaa perheen läheiselle (esimerkiksi isovanhempi).